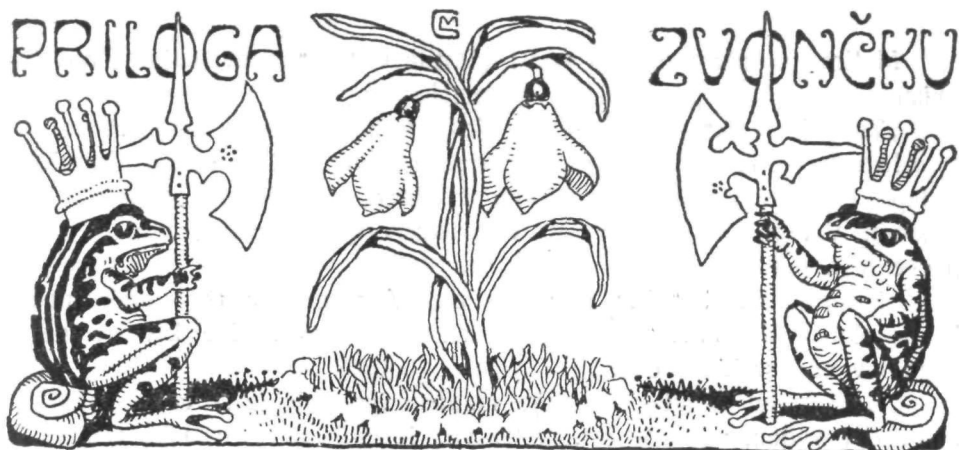

DRAGOTIN HUMEK:

Majka priroda pripoveduje.

5. Čebelica kraljica.

ebelar stoji pred ulnjakom in odpira panje.

„Izletite, zaspanke!“ prigovarja čebelam, „toplo sije solnce, in vseokrog dehtijo cvetke. Veselo je tu zunaj, in vsepolno vas čaka opravka. Hodite, poletite na pašo, da ponesem jeseni trgovcu lonec medu. Svetlih kronic mi našteje zanj, in jaz ljubim svetle kronice.“

„Kaj nam je do tebe,“ brnijo čebele, a vseeno poižkušajo, da bi izletele iz tesnega, zatohlega panja tja ven v božji svet. Pretezajo se in plezajo po deskah vsevprek, nekatere zletijo na bližnje cvetke, druge padajo na tla, pa se zopet dvigajo in sedajo po drevju in grmovju.

Oglasi se matica, kraljica-čebela; večja je nego so čebele in lepša od njih.

„Dosti je norčij, otročiči,“ pokara matica veselo družbico. „Na delo, brnjavke razposajene! Spodobna čebela ne lenari. Naspale ste se, a sedaj je čas dela.“

Matica razpostavi čebele v posamezne skupine, ki jim odloči opravilo.

„Ve poletite in poiščite v cvetkah medu!“ Odleti prva družbica, in čebele se razgube v cvetju.

„Izletite in mi nanosite cvetnega prahu!“ zapove kraljica drugim, in iz panja se pokadi oblaček čebel in leže na pisano poljano.

Matica pa ukazuje tretji vrsti: „Potite vosek!“ pravi najmlajšim delavkam, ki poslušno potijo zlate voščene kapljice.

„Tako je prav,“ se razveseli matica, „sedaj pričnemo zidanje.“

In starejše čebele pridno zidajo šesterooglate voščene celice. Vse celice so lepo enakomerne in tesno druga ob drugi, da ni vmes nepotrebnega prostora. V tem po vrsti prihajajo tovarišice odposlanke in prinašajo medu in cvetnega prahu.

„Zamesimo testo,“ jim pravi matica. „A namešajte med prah medu, da bo okusnejši kruhek.“ Čebele pa veselo gnetejo sladke kolačke in jih vlagajo v novosezidane celice.

„Le zidajte, zidajte,“ ukazuje matica, „premalo je še celic, zakaj — hm, sedaj pridem na vrsto jaz, in težavno je moje delo, o, tako težavno!“

Pa sede matica sredi panja in leže jajčeca. Vedno več jih je in lepo bela so, jako drobčkana, seveda. In čebele nosijo jajčeca v posamezne celice, v vsako po eno. Ko so raznesle vso zalogo, jim pove kraljica, naj naredo celicam vratca in jih naj zapro trdno in varno.

A ni še končano delo. „Sezidajte ob panjevi steni deset velikih celic,“ veli matica, čebele pa hite, da ji ustrezajo.

Matica izleže v vsako celico majčkeno jajčece, čebele jih pa skrbno zapro z voščnimi vratcami.

Čebele letajo dan za dnevom na pašo in se vračajo težko obložene s cvetnim prahom in z medom. Zvečer hodijo od celice do celice, tupatam nalahko odtrznejo vratca in radovedno kukajo v celice.

„Le potrpite, kosmatinke radoznale,“ jih tolaži matica, „kmalu se vam utolaži radovednost.“

Pa se drugo za drugim odpirajo jajčeca, in iz njih kobacajo srčkani, snežnobeli črvički.

„Oh, kakšni dojenčki so to,“ se čudijo čebele, „niti oči nimajo in brez nog so in brez kril.“

„To so ličinke,“ jim dopoveduje matica, „take ste bile tudi ve nekdaj, a pozabile ste na to. Kar hitro tecite in prinesite malčkom hrane.“

In čebele imajo posla čez glavo, da prehranijo male snedeže. A ne hranijo vseh enako. „One v velikih celicah so kraljične, zato jim strezite dobro, vsem drugim dajte le toliko kruhka, da se preživijo za silo. Navadne delavke so to, ki se morajo zgodaj privaditi slabemu življenju.“

Čebele poslušno vlačijo v velike celice medu, da ga preostaja kraljičnam na vseh koncih, v tem ko je novorojenim delavkam skopo odmerjena hrana.

Tik ob kraljičnih celicah je zadnja prilezla iz jajčeca najmlajša ličinka delavka. Tiho ždi v svojem kotičku, prisluškuje pogovoru starih čebel in premišlja, kako nevšečno je stradanje.

Na vratca potrka in se oglasi: „Jedla bi še,“ pravi.

„Dosti ti je za danes,“ ji odgovarja starka čebela, ki so jo postavili za pestunjo dojenčkom.

„Pa sem še lačna,“ se hujuje najmlajša ličinka, „in pretesno mi je tu. Rada bi imela celico kakor kraljične.“

„Glejte si domišljavko črvičasto! Misli, da je rojena za kraljično. Hej, le potolaži se! Navadna delavka ostaneš do smrti!“

„Nečem biti delavka!“ se razjezi mala ličinka in razbija po vratcih, „kraljična hočem biti!“

Starka pestunja ne odgovarja bedasti ličinki. Od celice do celice hodi, da vidi, če je vse v redu. Vse ličinke bi rade še jedle, in tja do najmlajše je čuti njih tožbe.

„Neusmiljeno je to, da nas pustijo tako-le lačne,“ si misli ta, pa potrka na steno sosednje celice, ki stanuje v njej kraljična.

„Samo kapljico medu mi daj, lačna sem, grozno lačna. In k tebi bi rada v veliko celico. Daj, odpri, saj menda nisem slabša od tebe.“

Razljuti se sosedja kraljična: „Oj, koliko je na svetu nesramnosti! Čakaj, lakota lačna, ko bom kraljica, ti že pokažem.“

Te besede zaskale kraljične v sosednjih celicah, pa iztegnejo jezičke: „Ti ne boš nikdar kraljica! To bom jaz. Ne, jaz bom. Ti že ne, ampak jaz, jaz — —“ Dobro, da so med kraljičnimi stene. Vsa prestrašena prihiti starka pestunja, da pogleda, kaj je vzrok kriku in jezikanju.

„Ali imate kakšno željo, milostne?“ vprašuje pestunja in se globoko klanja samosrajčnim kraljičnam.

„Medu, medu!“ kriče vse obenem. „A meni najprej. Ne, meni, jaz bom kraljica. Ne, ne, jaz bom — —“

Starka steče, kolikor dačo od starosti in dela polomljene noge, in se povrne z drugimi čebelami, ki nosijo zalogo medu. In utolažijo se večno lačne kraljične, se napijejo sladkosti in zaspe.

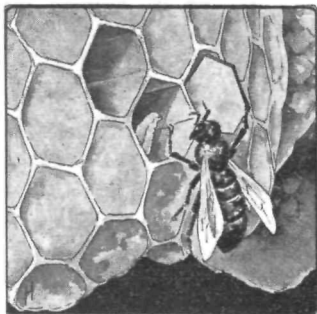
A najmlajša ličinka delavka je lačna, in neče se ji spanja. „Medu hočem, medu!“ javka venomer in togotno razbija po vratcih. „Lačna sem, da umrjem, pa nisem slabša od kraljičin.“

„Utihni!“ jo pokara pestunja, „kraljica matica prihaja.“

Matica prihaja in pošilja čebele k počitku. Sama hoče biti pri otrokih. Ustavi se pri velikih celicah, in zle misli ji polnijo kraljevsko glavico.

„Sladko spanje spe kraljične. Ha, jed in spanje! To je njih edino opravilo. V hipu dorastejo in zapuste celice. Tedaj je konec moji slavi. Čula sem pritajen pomenek med čebelami. Zahotelo se jim je mlajše in čilejše kraljice, pognati me hočejo, sramotno pognati s prestola. A še sem kraljica in pokažem jim to. Jutri pobijem vse kraljične, pa ostanem kraljica do smrti.“

Tako modruje kraljica sama s seboj. Najmlajša ličinka delavka pa čuje nespodobno modrovanje in žal ji je mladih kraljičin.

„Domišljave so sicer tetke nadutke in neusmiljene, a smrti jim vseeno ne privoščim. Vse povem naši starki pestunji, pa naj ukrene kaj.“

In začne iznova razbijati po vratih, da vsa v strahu priteče pestunja: „Kaj res ne bo miru? Če mi ne nehaš, pri priči pokličem kraljico.“

„Poslušaj, povem ti imenitno skrivnost,“ jo potolaži ličinka in ji razodene kraljičino hudobno namero.

„Jej, jej, kako pokvarjen je svet!“ vzdihne pestunja in odšepavza k tovarišicam, da se hitro iznebi novice.

„Kapljico medu bi mi bila lahko privoščila starka,“ pomisli ličinka, „no, pa vsaj lahko zaspim mirne vesti.“

Prihodnji večer se tiho priplazi matica. Sama s seboj govori, a dobro jo čuje najmlajša ličinka, ki se vsa v strahu komaj upa dihati. Varno se prikrade do vratc in prisluškuje.

Matica se oprezno ogleduje. V hipu privro od vseh strani čebele delavke, jo zgrabijo za noge in krila in jo vlečejo venkaj pred panj.

„Kaj pomeni to?“ srdito kriči matica. „Pustite me, upornice!“

„Nismo upornice, veličanstvo!“ se opravičujejo čebele, „a znana nam je tvoja namera, in ne pustimo, da bi morila kraljice. Če jeseni umreš, ostanemo brez kraljice.“

„Kdo vam je povedal, da umrem v jeseni? Še sem vaša zapovednica in storim, kar hočem. Sicer pa niste vredne, da bi živela z vami. Sama pojdem odtod, pa si ustanovim novo kraljestvo. Kdor hoče, naj gre z menoj.“

In oglasi se mnogo starejših čebel, ki so že dolgo živеле s staro matico. Drugo jutro odpotuje pregnanka, in z njo odide roj prijateljic.

„Brez kraljice smo sedaj,“ si pripovedujejo ostale čebele v panju. „Skrbeti moramo, da skoraj odredimo kraljične.“

Pridno nosijo čebele hrano kraljičnam, ki se ob sladkem medu bolj in bolj razvijajo, a so tudi čezdalje glasnejše in prepirljivejše.

Nekega jutra se na velikih celicah odpro vratca, in iz vsake celice izleze lepa, mlada kraljica.

„Oj, kako so krasne,“ se jim čudijo čebele. „Skoraj se ne da določiti, katera je najlepša.“

„Najlepša sem jaz!“ se oglasi prva.

„Kaj še!“ se zadere druga in preti oni z želom, „poglej mene! Desetkrat lepša sem kot ti.“

„Sanja se vama,“ pride tretja, „z menoj se niti ne moreta meriti.“

Vrišč je čezdalje večji. Tupatam se že sprijemljejo kraljevske visokosti. Nekaterе delavke se vmešavajo v boj, da bi branile, a posvari jih starka pestunja:

„Pustite jih! Videle bomo, katera je najmočnejša, pa si tisto izvolimo za kraljico. Drugih itak ne potrebujemo.“

Mlada veličanstva se pa srdito lasajo in pretepajo dalje. Vedno bolj divja ljuti boj. Vse-naokrog frče kosci odtrganih nog, tipalnic in kril. Drugo za drugo padajo lepe kraljice. Končno se le še zadnji dve držita v sovražnem objemu. A kakšni sta! Prva je v boju deloma izgubila krila, druga ima pa le še tri noge in pol.

„Kruljavo kraljico dobimo, najsi zmaga ta ali ta,“ pripomni starka pestunja, a prerôkovala je slabo, zakaj v hipu zasadita bojevalki želo s tako vnemo druga v drugo, da jima za vselej neha biti hlabro srce.

Prestrašijo se čebele in v skrbah so, kaj jim bo početi brez matice. Nemirno begajo po panju in si ne vedo pomoči. Tedaj pa skliče starka pestunja vse starejše delavke na posvetovanje in jim končno svetuje tako-le:

„Pred davnim časom — jaz sem bila takrat še ličinka — se je dogdil v našem panju podoben slučaj. Stara matica je odletela, mlade kraljice so se pa ljubeznivo pobile. Tedaj so preselile čebele ličinko delavko v veliko matično celico, skrbno so jo hranile z najslajšim medom, in ko je dorasla, se ni prav nič razločevala od prave kraljice. Takrat bi bile sicer lahko mene vzredile za kraljico, a to je danes vseeno. Mislim samo, da tudi sedaj lahko na enak način dobimo novo kraljico.“

Vse vesele pritrjujejo čebele starki in že hite, da bi prenesle kako ličinko delavko v veliko celico.

Ustavi jih starka: „Počasi, tovarišice,“ jim dopoveduje, „poiskati morate primerno ličinko. Mlada mora še biti, da se laglje uživi. Kdor je rojen za rovnico, ta se ne privadi namah kraljevski kroni. Prav pri velikih celicah, ki smo vzgajale v njih kraljične, je najmlajša ličinka. Morebiti se je navzela kaj njihovega duha. In značajna je in poštena. Ona mi je razodela, kaj namerava matica. Njo vzemimo!“

V svečani vrsti in v prazničnem razpoloženju se napotijo čebele k mali ličinki. Starka pestunja vljudno potrka na vratca in jih rahlo odpre. Nato naznani ličinki važno novost. Ličinka pa vsa zmedena posluša, in dozdeva se ji, da sanja zlate sanje. A čebele jo rahlo preselijo v novo stanovanje in ji prinašajo najslajšega medu.

„To niso sanje,“ pomisli ličinka, „vseeno bom kraljica. Hej, starka! Gotovo nisi pričakovala kaj takega!“

Globoko se pokloni starka pestunja: „Upam, da mi milostno odpustite, če sem vas žalila.“

„Odpuščam ti, a prinesi mi več medu, da hitro dorastem.“

Posili kraljična raste, da se vesele čebele. Pa doraste in zapusti celico velika in lepa, da je ponosen nanjo ves panj s starko pestunjo vred. In ukazovati zna, da je kaj.

„Na delo!“ zapoveduje delavkam. „Več medu moramo imeti za zimo in zdaj naredimo v panju nov prizidek, ki bodo k letu stanovale v njem

nove kraljične. Ni prav, da so imele letos svoje celice tako blizu navadnih delavskih celic.“

„Glejte, glejte,“ si tiho pravijo čebele, „zdi se, da je bila že v jajčecu namenjena za kraljico.“

„To ne,“ odvrne starka pestunja, „a mislila je kraljevsko. In to je glavna stvar!“

Dedek je odklenil skrinjo . . .

*Dedek je odklenil skrinjo,
skrinjo rožasto,
v skrinji so zacvele
bajke pisane.*

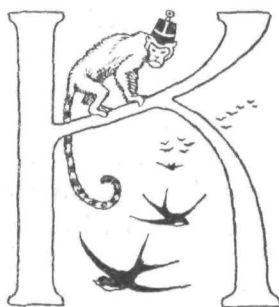
*V skrinjici se zbudil
solnčen je spomin,
pa zacvetel živo
kakor nagerlin.*

Cvetko Gorjančev.

K. ANDREJEV:

Srednja pot.

ristus in sv. Peter sta potovala po deželi. Na potu sta dohitela moža. Ko ju ta ugleda, jima zakliče:

„Hej, moža! Povejta mi, ali grem prav proti mestu? Dolgo že hodim; moral bi biti že davno v mestu, a ga še oddaleč ne vidim.“

„Zašel si, človek! Ta pot ni prava; vrniti se moraš,“ reče Kristus.

Potnik se je vrnil, Kristus in Peter pa sta potovala dalje. Spotoma reče Peter:

„Čudno, da je mož izgrešil pot.“

„Iz vasi, skozi katero je šel tujec, drže tri ceste, vsaka v svojo stran. Mož si je izbral srednjo pot,“ je odgovoril Kristus.

„Srednjo pot! In vendar je izgrešil. Rek „Srednja pot najboljša pot“, ki ga učiš tudi ti, ni torej povsem resničen.“

„Nikar ne dvomi, Peter, nad mojimi besedami,“ reče Kristus. „Ko bi se držal ta človek tega pregovora, bi gotovo ne zašel.“

„Kako to?“ vpraša Peter.

„V vasi je pil vina čez mero; pijan je šel na pot. Ko bi bil zmeren, bi bil trezen, in tedaj bi gotovo opazil, da ni ta pot prava, ampak druga,“ odgovori Kristus.

